

2017. áprilisi hókárok felszámolása az ÉSZAKERDŐ Zrt. területén

Megyery Ákos – fahasználati vezető, ÉSZAKERDŐ Zrt.

2017. április 19–20-án nagy mennyiségű (helyenként 50–100 cm) hó esett a már kifakadt lombzatú állományokra. A koronákra tapadt hó nagy súlyát napközben csak egy-egy fa kidőlése jelezte, azonban délutánra „elszabadult a pokol”. A vizes hó nagy súlya, illetve az azt követő erős szél, több mint 125 ezer bruttó m³ hőtörést és széldöntést okozott faállományainkban, mintegy 4500 hektáron.

A természeti kár nagyságát fokozta a hóesést megelőző csapadékos kora tavasz, melynek következtében át volt ázva az erdő talaja. A rendkívüli időjárás jellemzően az 5–600 tszf. magasság közötti sávban, elsősorban a déli, délnyugati és nyugati kitétségekben okozott jelentős hó- és szélkárokat.

A folyamatos kárfelmérés alapján a hőtörés és széldöntés 95 000 m³ bükk, illetve tölgy és 30 000 m³ fenyő fafajt érintett. Jellemzően a sekély gyökerű állományok sínylettek meg az áprilisi telet, azonban nagy károkat okozott KTT és VF állományokban is. A ciklon elvonulása utáni hajnalon a szélcsendes, derült időjárás következtében mínusz 8–10 °C közeli hőmérséklet alakult ki, így fokozva az áprilisi tél kárhatását. Ennek következtében jelentős fagykárok is kialakultak az idős állományokban.

A legnagyobb mértékű kár a bükki térségben volt, ahol a becslések alapján 115 000 m³ faanyag dőlt ki kb. 3300 hektárt érintve, a zempléni térségben összességében mintegy 10 000 m³, zömében tölgy és bükk fafajú erdő esett áldozatul a vizes hónap és a viharos szélnek 1200 hektáron.

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatósága április 19-én délutánra mintegy 52 km közutat zárt le. A hőtörés és széldöntés következtében a LÁEV vonalát is több napra le kellett zárni és súlyos károk keletkeztek közjóléti objektumokban (erdei pihenőhely, forrásfoglalás) is.

A közutakra, közlekedési utakra, elektromos hálózatra dőlt fák, valamint az élet-, és balesetveszélyes faegyedek termelését a társaság a Katasztrófavé-

delemmel és a Közútkezelővel szoros együttműködésben, a közvetlen életveszély elmúltá után azonnal, már másnap, április 20-án elkezdte.

A közutak nyomvonalának felszabadításakor természetesen először nem a szakmai szempontok érvényesültek, kizárólagos feladat az elzárt települések (Répáshuta, Bükkzentkereszt) kiszabadításához, illetve a szolgáltatások helyreállításához szükséges fakitermelések elvégzése volt. A lezárt közutak megtisztítása a következő hét végére befejeződött. A közvetlen útfelszabadí-



tásból több mint 1000 m³ tűzifa keletkezett.

A közvetlen veszélyhelyzetek megszüntetése után az Erdészeti Hatóság sorra rendelte el az erdészeti utakra, közjóléti, vadgazdálkodási létesítményekre, erdőfelújításokra veszélyes fák fakitermelését.

Az elrendelt fakitermeléseket a kár után folyamatosan végeztük, összesen mintegy 15, javarészt helyi fakitermelő vállalkozóval (harvesteres, LKT-s, csőrös traktoros, fogatos, kötélpályás). Az extrém időjárás okozta károsítás sok helyen a nagyon meredek, helyenként 25–30 fokos meredekségű hegyoldalakat is érintette, az ilyen helyeken az oldalak összetermelését megnehezíti, ellehetetleníti a feltártság hiánya, annak ellenére, hogy a bükki régióra alapvetően jellemző a jól feltártság.

A szakszemélyzet a megközelíthető erdőtümbökben próbálta megbecsülni az akkor még nem is sejtett kalamitás nagyságrendjét és juttatta el folyamatosan a kárbejelentőket a Hatóságnak. A kár mennyiségét a kár jellegéből, jellemző károsítási formáiból (törés, csúcs-, koronatorés, dőlés, hajlás) adódóan csak becsülni tudták.

A nagy mennyiségű hőtörés, illetve széldöntés miatt át kellett ütemezni a vegetációs időszakban is végezhető fakitermeléseket. Szükség volt nyár és fenyő tarvágások elhagyására, elhalasz-

tására. A kárfelszámolás során össze-termelhető faanyag mennyisége határozta, illetve határozza meg a Társaság 2017. évi III. és IV. negyedévi, és 2018. évi termelési munkáit, mind fafaj, mind fahasználati mód tekintetében.

A Hatóság a kárbejelentők alapján a kárral érintett erdőrészeket egy részén hivatalból módosította az erdőtervet. A javarészt védett területeket érintő erdőterv-módosító eljárások során a kiadott határozatokban természetvédelmi célú előírások kerültek érvényesítésre. Általánosságban elmondható, hogy a zempléni térségben a természeti kárral érintett erdőrészek területének legalább 10%-án, a faanyag legalább 10%-át, teljes fakénti visszahagyását írták elő.

A bükki térségben az erdőrészekenté 100 m³ össz mennyiség alatti ká-

rosításoknál a teljes károsodott faanyag, a kidőlt fák teljes egészének vagy a fák törzsrészeinek, hektáronkénti minimum 10 m³ károsodott faanyag holtfaaként történő visszahagyása került előírásra. A havária által érintett területet és fatömeget érintő korlátozások aránya nem kiugró, azonban mennyiségéből fakadóan volumene kiemelkedő.

A természetvédelmi hatóság szakmai véleményében a visszahagyás fő indokaként a holtfa természetben betöltött szerepét hangsúlyozza, de figyelmen kívül hagyta: a károsodott faanyag még nem holtfa, a károsodott faállomány nagyságrendjét, az érintett erdőekben jelenleg is előforduló holtfa mennyiségét.

Több esetben – akár az erdőtervben rögzített – határidőt írtak elő mind a károsodott faanyag felkészítésére, mind a kitermelt faanyag erdőből történő elszállítására. Ezeket a tevékenységeket 2018. március 31-ig be kellett fejezni.

A határidőig ki nem termelt, illetve az erdőből el nem szállított faanyagot a helyszínen kellett hagyni. A bükk térségben a Répáshutai Erdészeti Igazgatóság érintett leginkább (cca. 70 000 m³) a természeti kárral, ahol a kárfelszámolás a nagy mennyiség miatt 2018. március 31. után is folytatható, azonban annak kezdési időpontja a beadott kérvények elbírálásának hiányában most is bizonytalan. Azon erdőrészek esetében, ahol a Hatóság hivatalból nem indított erdőterv-módosító eljárást, ott gazdálkodóként kezdeményeztük azt.

A módosított erdőtervekben szereplő fakitermelések, illetve ütemezett kárfelszámolások elvégzését több erdőrészlet esetében a 2017. őszi kedvezőtlen csapadékos időjárás, majd a 2018. január–márciusi többször előforduló rendkívüli hótakaró megakadályozta.



lyozta. Az erdőterv-módosítási kérelmünket a hatóság természetvédelmi okokra hivatkozva elutasította.

A hó- és viharkár ütemezett felszámolásához gazdálkodóként, több fakitermelési tervbejelentést tettünk, mely kimondottan a károsodott faanyag összetermelésére irányult. A természetvédelmi hatóság cinikus és teljesen érthetetlen módon engedélyezte a kárfelszámolást, hozzájárult a fakitermeléshez, de a kárbejelentőben szereplő károsodott fatömeg teljes visszahagyását írta elő.

A korlátozások előírását nem előzte meg egyeztetés a természetvédelmi kezelővel. A korlátozásokat sok esetben tudomásul vettük, elfogadtuk, fellebbezést nem minden esetben nyújtottunk be.

A fellebbezési eljárás elhúzódása miatt a kárfelszámolást nem tudtuk volna azonnal elkezdni és végrehajtani, a károsodott faanyag minősége olyan mértékben romlott volna, ami a természeti káron túl gazdálkodásunkat tovább hátráltatta volna.



2017-ben vegetációs időben a közvetlen élet- és balesetveszély-elhárítási munkálatok, útfelszabadítások mellett a károsodott – jellemzően törött és csúcs-törött – fenyőállományok tarvágását rendelte el a Hatóság. Minden más kárfelszámolási, fakitermelési munkát a vegetációs időszak végével, augusztus 15. után kezdhettünk meg, és a vegetációs időszak kezdetéig végezhetjük.

A károsodott mintegy 125 ezer bruttó m³ faanyagból a technológiai korlátokat, illetve a természetvédelmi korlátozásokat figyelembe véve kb. 70–75 ezer nettó m³ faanyag összetermelését tartjuk reálisnak. A kárfelszámolás szempontjából továbbgondolkodásra ad okot a fiatal állományokban bekövetkezett faegyedek földig hajlása, megdőlése.

A kárfelszámolás során keletkezett – a károsítási formákból adódóan jellemzően – tűzifát a megnövekedett lakossági és piaci igénynek megfelelően tűzifaként, az önkormányzatoknak szociális tűzifaként értékesítettük.

A fenyőállományokban összességében mintegy 160–170 hektáron elkerülhetetlen a tarvágás, és a mesterséges erdősisítés. Lombos állományok esetében becsléseink alapján 70–80 hektáron keletkezhet felújítási kötelezettség, azonban mesterséges erdősisítésre ennek csak töredékén van szükség a már meglévő újulat miatt. A mesterséges erdősisítésekkel járó megnövekedett költséget a kiírt erdőszeti potenciál pályázattal kívánjuk enyhíteni.

A kárfelszámolás a zempleni térségben 2017. év végére gyakorlatilag befejeztük, míg a bükk térségben ez – javarészt a fenyő kárfelszámolására korlátozódva – az ütemezések alapján (évi 45–50 ha) 2019-ig is eltarthat. 🌲